

CICLE: Com planificar la gestió del residu tèxtil del teu municipi

Sessió 2: La problemàtica del tèxtil i com afrontar-la des del municipi

Data: 21 de gener de 2026, de 9.30 a 13.30 h.

Format: presencial (Escola Industrial)

1 BLOC 1: La problemàtica del tèxtil i com afrontar-la des del municipi

Aquest bloc ha exposat la visió de les entitats socials que gestionen el residu tèxtil aportant una perspectiva des de la seva experiència en l'economia social i la innovació. En conjunt, les presentacions han ofert una visió completa del panorama actual, posant de manifest la situació del sector dels diferents models d'economia social arrelats al territori.

1.1 Fundació Solidança (Nati Yesares)

Nati Yesares ha presentat el model de Solidança, destacant la seva doble missió: generar un impacte social positiu i, alhora, millorar la gestió ambiental dels residus. El seu enfocament posa de manifest les tensions entre l'economia social i les dures realitats del mercat global del tèxtil.

Model de Negoci

La creació de llocs de treball per a persones en risc d'exclusió és el pilar fonamental del seu model. La xarxa de botigues de segona mà no només promou la circularitat, sinó que també constitueix la principal font de rendiment econòmic i social de l'entitat.

Volum i Operacions

Solidança gestiona un volum significatiu de residus, amb 8.438 tones de roba recollides. Històricament, ha ofert aquest servei als ajuntaments sense cap cost directe per a l'administració.

Reptes del Mercat

Yesares alerta sobre una "tempesta perfecta":

- Una caiguda del 40% dels preus al mercat internacional, causada en part per la baixa qualitat de la roba de 'fast fashion'.
- Una manca de sortida comercial per a grans volums de materials no reutilitzables com el cotó o la llana, que abans s'exportaven a països com el Pakistan i l'Índia.

Innovació en Reciclatge

L'entitat duu a terme projectes experimentals per crear nous productes, com ara bosses o uniformes, a partir de tèxtil reciclat. Tot i ser iniciatives prometedores, subratlla que aquestes solucions encara no són escalables per absorbir les enormes quantitats de residu generat.

Visió de Futur (SCRAP):

S'expressa una gran preocupació per l'obligació, sota el futur model de Responsabilitat Ampliada del Productor (RAP), de classificar el 100% de la roba recollida. Atès que actualment només en trien el 50%, aquesta exigència podria duplicar els seus costos operatius i generar fraccions de material sense una sortida de mercat viable, donada la saturació de l'exportació i el subdesenvolupament del reciclatge postconsum a gran escala.

1.2 Traperos de Emaús (Marta Lacueva)

Les representants de Traperos de Emaús han compartit la seva experiència de més de 50 anys, basada en una filosofia clara: ser un col·lectiu "socialment útil i mediambientalment saludable". El seu model és un referent de com l'economia social pot integrar-se de manera estructural en la gestió de residus municipals.

Història i Estructura Social

L'organització va néixer el 1972 com un camp de treball voluntari i ha evolucionat fins a convertir-se en una empresa consolidada que dona feina a 336 persones. Destaquen per una política d'igualtat salarial estricta (tothom cobra el mateix sou/hora) i per un suport integral a persones que afronten situacions socials complexes.

Col·laboració Público-Privada

La seva relació amb les mancomunitats, especialment amb la de la Comarca de Pamplona, és clau. Operen mitjançant contractes amb reserva de mercat, emparats per la Llei Foral de Navarra, que reserva un 6% dels contractes públics a entitats socials.

Procés Operatiu: El seu cicle de gestió és complet

"Recollida, reciclatge, reparació i venda". El seu model de recollida combina la recollida porta a porta, els punts nets gestionats per personal i la recollida en contenidors al carrer. Aquests sistemes maximitzen la qualitat del material recollit i afavoreixen la reutilització directa.

Resultats i Eficiència

Aconsegueixen una taxa de recuperació del 80% del material recollit.

D'aquest, un 25% es destina a reutilització d'alt valor a través de les botigues de 2a mà.

La resta (75%) es transforma en productes de menor valor com draps industrials i borra per a farcits.

Un factor clau del seu èxit financer és que la Mancomunitat assumeix el cost de gestió del rebuig final, un cost que a Catalunya recau sobre les mateixes entitats gestores.

1.3 Moda Re (Albert Alberich)

Albert Alberich ha presentat Moda Re, una iniciativa sorgida dels projectes de Càritas per professionalitzar la gestió tèxtil a nivell estatal, amb un fort enfocament en l'ús de dades, la tecnologia i la creació d'infraestructures per afrontar el repte del volum.

Dimensió i Tecnologia

Moda Re gestiona una xarxa de 50 projectes d'inserció de Càrites a Espanya, amb més de 9.000 contenidors, el 95% dels quals estan sensoritzats amb tecnologia làser. Aquests sensors permeten implantar rutes de recollida eficients, on els camions només es desplacen quan els contenidors superen un nivell d'ompliment determinat (p. ex., el 80%), optimitzant així la logística i reduint l'impacte ambiental.

Anàlisi de Dades

Una de les seves grans aportacions ha estat la generació de dades fiables sobre la recollida de tèxtil. Segons les seves estimacions, el 2024 es van recollir 118.000 tones a Espanya (2,24 kg/hab), el que representa només un 12,9% del total de roba posada al mercat.

Disparitats Territorials

Les dades revelen grans diferències entre territoris. Mentre que Navarra lidera amb 4,33 kg/hab, Catalunya se situa en 2,77 kg/hab i Madrid en 1,78 kg/hab. Aquestes xifres es correlacionen directament amb la densitat de contenidors per habitant, un factor clau per facilitar la participació ciutadana.

Inversió en Infraestructures

Per fer front al dèficit de plantes de tractament a Espanya, Moda Re està invertint en noves instal·lacions, com una planta de 5.000 m² a Sabadell i una altra a Santiago, dissenyades per a la classificació automatitzada per tipus de material, un pas indispensable per al reciclatge a gran escala.

Projectes de Reciclatge Avançat

S'esmenta el projecte pilot realitzat per al reciclatge químic de poliamida 6. Tot i que representa una visió del futur del sector, Albert Alberich matisa que aquestes tecnologies no seran una realitat a gran escala a curt termini (ni el 2026 ni el 2027).

1.4 ARECA (Marike Charlier)

Marike Charlier, d'Areca (Associació de centres i serveis de Reutilització de Catalunya) ha exposat la visió dels ens locals i les entitats socials, defensant que la solució al repte del tèxtil requereix un canvi estructural i una regulació valenta.

Visió del Problema

S'ha posat èmfasi en que el repte del tèxtil és "sistèmic, no local" i que el sector es troba en un "moment crític" que exigeix respostes coordinades i a gran escala.

Exigències sobre la RAP (SCRAP)

Des d'ARECA s'han detallat les demandes per a la futura regulació: que sigui més ambiciosa, amb objectius clars de prevenció (limitar la quantitat de tèxtil que es posa al mercat), un finançament adequat i detallat per a la gestió, i la garantia que es donarà tractament a tot el material aprofitable.

Transparència de Costos

Marike ha insistit en la importància de visibilitzar els costos reals de la gestió en els contractes públics, ja que "si no es visualitzen, no existeixen". Aquesta transparència és essencial per a una planificació financera correcta per part dels municipis.

Jerarquia de Residus

Per acabar, ha reafirmat que la prevenció ha de ser el primer pas, posant límits als productors. Segons la seva anàlisi, el text actual de la RAP no aborda amb prou contundència el vèrtex de la jerarquia de residus, centrant-se excessivament en la gestió del residu un cop generat en lloc de prioritzar mesures vinculants de prevenció a la font.

Les quatre ponències han perfilat un escenari complex i ple de reptes, deixant clar que la implicació de l'administració, dels SCRAPs i dels municipis és fonamental per construir un nou model de gestió.

2 BLOC 2: Dinàmiques de treball i conclusions col·lectives

Després de les ponències, la jornada ha passat a una fase pràctica on les persones assistents han treballat individualment i en grup per aplicar els coneixements a la realitat dels seus municipis i crear línies d'actuació futures, transformant els reptes en propostes concretes.

2.1 Exercici 1: Reflexió individual sobre la gestió municipal

Aquest segon bloc ha iniciat amb una dinàmica de reflexió individual titulada "La nostra realitat", en la qual cada persona ha realitzat una diagnosi de l'estat actual de la gestió del residu tèxtil al seu municipi. Mitjançant aquest exercici, les participants han analitzat la seva situació de partida responnent a la qüestió "Com estem?", fet que ha permès identificar tant la "pedra a la sabata" (el principal obstacle o dificultat) com la "millor carta" (l'oportunitat o fortalesa) de cada territori.

Aquesta anàlisi individual ha servit de base per al segon exercici de la jornada, orientat a plantejar el repte de la gestió des de les perspectives del Què, el Qui, el Com i el Quan.

2.2 Exercici 2: Plantegem un repte

Tot seguit, s'han fet dos grups de treball per dur a terme l'exercici "Plantegem el repte", enfocat a abordar de manera col·lectiva la gestió municipal del residu tèxtil.

Per disposar de grups heterogenis i amb mirades complementàries, cada grup s'ha configurat amb representants de l'Agència de Residus, la Diputació de Barcelona, les entitats socials presents a la jornada i personal tècnic municipal. La dinàmica ha permès posar en comú experiències personals i contrastar les dificultats que es troben els municipis en el dia a dia, així com els recursos disponibles —especialment els econòmics— per afrontar els canvis necessaris.

Durant l'exercici s'han treballat quatre eixos: el **què** (proposta de valor i model de servei), el **qui** (aliats i recursos clau), el **com** (barreres i estratègies d'implantació) i el **quan** (full de ruta i passos immediats). Les persones participants han recollit les idees en un panell, col·locant post-its a les caselles corresponents de cada eix.

Un cop finalitzat el treball en grup, s'ha fet una posada en comú amb totes les persones assistents a la jornada per compartir i contrastar els resultats dels dos grups, estructurant-los d'acord amb els quatre eixos estratègics.

A continuació es detallen els aportacions realitzades.

1. El Què: Proposta de valor i model de servei

- Proximitat dels contenidors a la ciutadania, fer més proper el servei al ciutadà
- Canvi de percepció de la fracció tèxtil. No és només roba per reutilització de caire social
- Oferir un servei integral des de la prevenció fins la recollida, la sensibilització i el tractament
- Assegurar la gestió correcta del residu tèxtil recollit
- Prestar un bon servei cap a la ciutadania. Un servei ben dimensionat
- Implantar serveis de recollida mixtes (contenidors i PAP)
- Per fomentar la prevenció i reutilització: més mercats de segona mà i facilitar que es puguin desenvolupar projectes d'intercanvi. Facilitar la reutilització

S'ha definit quin servei es vol oferir per incentivar la col·laboració ciutadana, destacant la necessitat de garantir un servei integral i de proximitat que asseguri la gestió directa del residu i transformi la percepció del tèxtil perquè deixi de ser vist només com una deixalla.

2. El Qui: Aliats i recursos clau

- Agrupació de municipis per facilitar la gestió, per la licitació o ajudar a fer processos comuns (ACM, FEMP,..)
- Que hi hagi comunicació entre les administracions: ARC, Ajuntaments, etc. per posar de relleu la obligatorietat i necessitat de recollir el tèxtil
- Que hi hagi diàleg i comunicació entre els càrrecs polítics per concretar decisions cap on anar amb la gestió del tèxtil.
- Que la Diputació pugui oferir suport, mitjançant catàleg, per estudis.
- El paper dels SCRAPS és fonamental
- ARC
- Entitats socials que ja presten aquest servei
- Ens supramunicipals
- Implicació interna en els ajuntaments per portar-ho a terme

S'han identificat els suports clau per assolir els objectius, com l'Agència de Residus de Catalunya (ARC), la Diputació de Barcelona (DIBA) pel suport econòmic, els SCRAP i les entitats socials, així com el compromís polític i la importància de l'agrupació entre municipis per a la gestió.

2. El Com: Barreres i estratègies d'implementació

- Barreres:
 - Manca de disponibilitat de pressupost com a punt clau per tirar endavant amb el servei de recollida
 - Els SCRAPs encara no funcionen. No hi ha finançament
 - Manca d'infraestructures de classificació i tractament
- Estratègies:
 - Disposar d'informació sobre els costos reals del servei
 - Individualització en el servei de recollida PAP
 - Més finançament podria incrementar el percentatge de reutilització
 - Campanyes de continuïtat i anar-les fent al llarg del temps
 - Incrementar la logística de segona mà
 - Intentar saber quina part del preu de la taxa que pagues serà el cost real del servei

S'han analitzat els obstacles administratius, pressupostaris i logístics que cal saltar, posant el focus en la dificultat de les licitacions del servei, la necessitat de finançament, de desglossar taxes i la urgència de realitzar campanyes de comunicació de continuïtat.

3. El Quan: Full de ruta i passos immediats

- Dotar de pressupost. No és tan elevat en comparació amb altres serveis de recollida
- Licitat. S'han de treure licitacions
- Crear espais de reutilització, intercanvis, etc.

S'han definit les tres accions immediates per activar el full de ruta municipal: la cerca de pressupost, el disseny i publicació de la licitació, i la creació de canals estables de reutilització.

Aquest exercici ha permès transformar una visió col·lectiva en un pla estratègic coherent. S'ha convertit la "pedra a la sabata" identificada inicialment en una oportunitat tangible, aprofitant la "millor carta": la col·laboració.

3 Conclusions generals de la jornada

La sessió de treball ha posat de manifest que el sector del residu tèxtil es troba en una cruïlla decisiva. La confluència de reptes econòmics, operatius i reguladors exigeix una acció coordinada i una redefinició del model de gestió del residu tèxtil.

Les conclusions principals que es desprenen de les diferents ponències i del debat en els grups de treball són les següents:

1. **Assumir la fi del model de “cost zero”.** Els municipis han de preparar-se financerament i administrativament per a la contractació de serveis de recollida de tèxtil que reflecteixin els costos reals de la operativa. Aquesta acció és un pas necessari i transitori, amb la certesa que la RAP serà la font de finançament a llarg termini que donarà estabilitat al sistema.
2. **Apostar per l'aliança amb l'economia social.** Les entitats socials no són proveïdors, sinó socis estratègics que ofereixen un doble retorn, ambiental i social. Cal enfortir la col·laboració a través de contractes públics que reconeguin el seu valor, garanteixin la sostenibilitat del seu servei i aprofitin la seva experiència i capacitat d'innovació.
3. **Exigir una RAP ambiciosa i ben finançada.** És crucial que tots els actors (municipis, entitats socials i administracions supramunicipals) s'agrupin per demandar una regulació de la RAP que sigui robusta, transparent i que asseguri els fons necessaris per transformar realment el sector. Un finançament insuficient només perpetuarà els problemes actuals sota una nova etiqueta.
4. **Invertir en infraestructura i prioritzar la jerarquia de residus.** La solució a llarg termini no es basa en recollir més, sinó a gestionar millor. Això implica: d'una banda, millorar la xarxa de recollida per fer-la més accessible i eficient; i de l'altra, i de manera prioritària, invertir recursos i esforços en programes de prevenció, reutilització local i sensibilització ciutadana per reduir la generació de residus a l'origen.

En definitiva, la sessió conclou que la supervivència i el progrés del sector no depenen d'accions puntuals, sinó de la construcció d'un nou paradigma sustentat en la responsabilitat del productor, la inversió en infraestructures circulars i el lideratge de l'economia social com a motor de transformació.